

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 8946/01

בג"ץ 9046/01

בג"ץ 9051/01

בג"ץ 9088/01

בפני:

כבוד הנשיא א' ברק
כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן
כבוד השופט י' טירקל

העותרים בבג"ץ 8946/01:

1. עו"ד שקיב עלי
2. עו"ד נאיף עלי
3. עו"ד סאמר עלי

העותרים בבג"ץ 9046/01:

1. פרופ' מנסור פאדל
2. אסעד אסעד
3. דר חסון ג'מאל
4. אל"מ כנעאן מהנא
5. עו"ד פראג' איאד

העותר בבג"ץ 9051/01:

עלי נסיב פלאח

העותרת בבג"ץ 9088/01:

העמותה לקידום וארגון העדה הדרוזית

נ ג ד

המשיבים בבג"ץ 8946/01:

1. שר המשפטים והשר לענייני דתות, מאיר שטרית
2. השיח' מוופק טריף
3. ועדת המינויים לקאדים מד'הב

המשיבים בבג"ץ 9046/01:

1. מאיר שטרית
2. ועדת המינויים לקאדים מד'הב
3. שיח' מוופק טריף
4. שיח' הנו נעים
5. שיח' חלבי חאתם

המשיבים בבג"ץ 9051/01:

1. שר המשפטים כיו"ר הוועדה למינוי קאדים
2. השיח' מוופק טריף
3. השיח' הנו נעים

המשיבים בבג"ץ 9088/01:

1. ועדת המינויים לקאדים מד'הב
2. שר המשפטים
3. היועץ המשפטי לממשלה
4. השיח' מוופק טריף

עתירות למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: ז' בכסלו התשס"ב (22.11.2001)

בשם העותרים
בבג"ץ 8946/01: עו"ד שקיב עלי; עו"ד סאמר עלי

בשם העותרים
בבג"ץ 9046/01: עו"ד איהאב אסעד; עו"ד שקיב עלי

בשם העותר
בבג"ץ 9051/01: עו"ד שפיק מרעי

בשם העותרת
בבג"ץ 9088/01: עו"ד מיכאל קורינאלדי

בשם המשיבים מס' 1 ו-3-
בבג"ץ 8946/01, המשיבים מס' 1 ו-2-
בבג"ץ 9046/01, המשיב מס' 1
בבג"ץ 9051/01 והמשיבים מס' 1-3
בבג"ץ 9088/01:

עו"ד ענר הלמן

בשם המשיב מס' 2
בבג"ץ 8946/01, המשיב מס' 3
בבג"ץ 9046/01, משיב מס' 2
בבג"ץ 9051/01 והמשיב מס' 4
בבג"ץ 9088/01:

עו"ד איתן מעוז; עו"ד כריסטינה חילו

בשם המשיב מס' 5
בבג"ץ 9046/01:

עו"ד מוניר כמאל

פסק-דין

הנשיא א' ברק:

העובדות וההליכים

1. השייח' מופק טריף (הוא משיב מס' 2 בבג"ץ 8946/01 להלן: משיב מס' 2) הנו יו"ר המועצה הדתית הדרוזית. משמש הוא גם כיו"ר הוועדה לניהול האתרים הקדושים. כן ממלא הוא תפקיד כחבר בוועדת המינויים הפועלת מכוח חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג 1963- (להלן: החוק). בחודש אוגוסט 1998 הועלתה מועמדותו של משיב מס' 2 למינוי כקאדי מדהב בבית הדין לערעורים. בעקבות זאת, וטרם מינויו, הוגשו

עתירות לבית משפט זה, בהן נטען, בין היתר, כי משיב מס' 2 אינו כשיר לשמש כקאדי מד'הב, בעיקר נוכח טענות שונות לגבי הדרך בה ממלא הוא את התפקידים האחרים בהם נושא הוא, בעדה הדרוזית. בית משפט זה, בפסק דינו מיום 30.5.2000 (בג"ץ 5424/98) דחה את העתירה. בפסק הדין נקבע, כי כל הטענות שיש לעותרים כנגד מועמדותו של משיב מס' 2 למינוי כקאדי מד'הב, צריכות לבוא בפני ועדת המינויים הפועלת מכוח החוק, ולא בפניה מוקדמת לבית משפט זה.

2. ביני לביני, הוגשו למשטרה תלונות שונות כנגד משיב מס' 2, שעיקרן טענות לגבי אי סדרים כספיים בהקדשים ובקרנות שבהן פעל משיב מס' 2, מכוח תפקידיו בעדה הדרוזית. המשטרה החליטה, בסופו של דבר, שלא לפתוח בחקירה פלילית בנדון. ערר שהוגש לפרקליטת המדינה בנדון, נדחה.

3. נוכח חילוקי הדעות בעדה הדרוזית, ביקש היועץ המשפטי לממשלה להגיע להסכמה ופשרה, שתאפשרנה הן בירור של הטענות בדבר אי הסדרים הכספיים והן כינוס של ועדת המינויים הפועלת מכוח החוק (להלן: ועדת המינויים או הוועדה). בהמשך לישיבה שכונסה בלשכתו ביום 14.1.2001 הוסכם כי ימונה רואה חשבון (מוסכם) שיבדוק את התלונות בדבר אי הסדרים הכספיים, כאשר אם ימצא תקינות כספית בבדיקתו, יסתפקו הצדדים בבדיקה זו ולא יבקשו להרחיבה. עוד הוסכם, כי ועדת המינויים תכונס, ואם תמליץ על מינוי של משיב מס' 2 לקאדי מד'הב, לא יובא המינוי לאישורו של נשיא המדינה לפני שיתקבלו מסקנות רואה החשבון המוסכם. בהמשך לכך, מונה מר יצחק סוארי לשמש כבודק על פי האמור.

4. לאחר דחיית העתירה בבג"ץ 5424/98, שבה ועלתה שאלת התכנסותה של ועדת המינויים. יו"ר הוועדה (שר המשפטים) מינה שלושה מחברי הוועדה כמעין "ועדת משנה", לצורך פגישה עם המועמדים למינוי, ושמיעתם. לאחר בחינת מועמדים שונים, כונסה הוועדה ביום 28.1.2001. בין היתר, דנה היא במועמדותו של משיב מס' 2 למינוי כקאדי מד'הב של בית הדין לערעורים, והחליטה להמליץ בפני נשיא המדינה למנותו לכהונה כאמור. כן הוחלט על המלצה למנות את הקאדי נעים הינו לבית הדין לערעורים (הוא משיב מס' 4 בבג"ץ 9046/01, להלן: משיב מס' 4) ועל המלצה למנות את השייח חיתאם חלבי (הוא משיב מס' 5 בבג"ץ 9046/01, להלן: משיב מס' 5).

5. בחודש מרץ 2001 הגיש מר סוארי את חוות דעתו. בחוות דעת זו נקבע כי לא נמצא חסר בכספי ההקדשים השונים. בה בעת, המליץ מר סוארי המלצות שונות בתחום אופן ניהולם של הכספים בעתיד. היועץ המשפטי לממשלה סמך ידיו על ממצאים אלה וכן החליט לאורם, שלא לפתוח בחקירה פלילית בכל התלונות הנוגעות לאי סדרים כספיים, וזאת עקב היעדר תשתית עובדתית מספקת.

6. בחודש נובמבר 2001 חודשו דיוני ועדת המינויים, וזאת לאור ההחלטה הקודמת על ההמלצות למינויים של משיבים מס' 2, 4 ו-5 (מיום 28.1.2001); ולאור קבלת ממצאיו של מר סוארי, שהיוו הסיבה לאי העברת ההמלצה בדבר המינויים השונים, לנשיא המדינה. בפני ועדת המינויים הובא החומר שעיקרו הטענות השונות כנגד מינויו של משיב מס' 2, וטענות נוספות, לרבות העתירות השונות שהוגשו בעבר לבית משפט זה בנדון, והתגובות להן. הוועדה החליטה (ביום 12.11.2001), לאחר דיון בנדון ועיון בחומר שהובא בפניה, להמליץ בפני נשיא המדינה למנות את משיב מס' 2 כקאדי מד'הב בבית הדין לערעורים. כן הוחלט, שוב, להמליץ על מינויים של שני המועמדים הנוספים, השייח נעים הינו והשייח חיתאם חלבי (משיבים מס' 4 ו-5).

העתירות שבפנינו

7. בהמשך להחלטותיה של ועדת המינויים וכן לאור החלטותיו של היועץ המשפטי לממשלה, הוגשו בפנינו ארבע עתירות. טענתם הראשונה והעיקרית של העותרים הנה, כי נפל פגם בהחלטתה של הוועדה, שכן משיב מס' 2 אינו ראוי לשמש כקאדי מד'הב. כך הדבר, בעיקר לאור התלונות השונות בגין אי הסדרים הכספיים וכן טענות שונות שעיקרן אי קיום החלטות שיפוטיות שונות על ידי משיב מס' 2. שנית, טוענים העותרים, לא ניתן היה למנות את משיב מס' 2 לקאדי מד'הב, שכן מצוי הוא בניגוד עניינים עם תפקידיו האחרים בעדה הדרוזית ומוסדותיה. בהקשר זה הועלו טענות גם כנגד מינויו של משיב מס' 4. נטען, כי כשופט בית הדין לערעורים יאלץ משיב מס' 4 לדון בפסקי דין שלו בערכאה הראשונה או לחלופין, שהשופט היחיד האחר יאלץ לדון בכל התיקים הללו. מצב זה יביא לשיתוקו של בית הדין לערעורים. שלישית, הליך מינויו של משיב מס' 2 היה פגום. ועדת המינויים אשררה את החלטתה מיום 28.1.2001 תחת אשר היה עליה לדון במועמדותו של משיב מס' 2 מחדש. זאת ועוד: ועדת המשנה שבחנה את המועמדים לא הייתה מקצועית דיה ולא בחנה כנדרש את כישורי המועמדים. בהיעדר הסמכה בחוק, לא יכלה היא כלל לדון ולהחליט בעניין. כמו כן, היא פעלה על יסוד שיקולים לא ענייניים שעיקרם "עסקה" בין חבריה, שהיו מעוניינים במינוי מקורביהם, וממילא, פעלה גם תוך ניגוד עניינים. מליאת הוועדה, עוד נטען, הייתה בקוורום חסר, שכן מלכתחילה חברים בה רק ששה מתשעת החברים הקבועים בחוק, ובעת ההצבעה על המינויים יצאו שניים מחבריה וההצבעה נערכה על ידי ארבעה מחברי הוועדה בלבד. ממילא, כך נטען, ההחלטה נתקבלה בהרכב חסר. טענה אחרת שהועלתה הייתה, כי מספר המינויים לבית הדין לערעורים לא היה מספק, שכן גם לאחר החלטת הוועדה לא מונו די קאדים לבית הדין לערעורים. רביעית, נטען כי נפל פגם בשיקול דעתו של היועץ המשפטי לממשלה, שעה שהחליט שלא לפתוח בחקירה פלילית כנגד משיב מס' 2 בשל הטענות על אי הסדרים הכספיים. סיכומו של דבר, ומטעמים

אלו, נתבקש בית משפט זה לפסול את החלטותיה של ועדת המינויים בדבר ההמלצות על מינויים של משיב מס' 2 ומשיב מס' 4, ולהורות ליועץ המשפטי לממשלה לפתוח בחקירה פלילית כנגד משיב מס' 2.

8. משיב מס' 2, בתגובתו, ביקש כי נדחה את העתירות. לטענתו, לא נפל כל פגם בהחלטות הוועדה. משיב מס' 2 הדגיש, כי עוד ביום 11.12.97 נחתם הסכם "היסטורי" בין כל הצדדים והנציגים בעדה הדרוזית במסגרתו נכללה התחייבות מפורשת של כל הצדדים לפעול במשותף לביטולם של כל ההליכים, הבקשות והתלונות, לרבות אלו שהובאו בעתירות השונות כנגד מינויו של משיב מס' 2 בעת הזו. להסכם זה ניתן תוקף של פסק דין על ידי בית הדין הדתי (הדרוזי) בעכו. ממילא, כך נטען, אין מקום לשוב ולהעלות טענות אלה. משיב מס' 2 מוסיף, כי מרבית הטענות נגוזו גם לגופן, וזאת נוכח ממצאיו של מר סוארי, לפיהם לא נמצא חסר של כספים. לפיכך, לא נפל כל פגם בהחלטות השונות שנתקבלו בנוגע למשיב מס' 2 - אם באשר להמלצה על מינויו כקאדי מד'הב ואם בהחלטה שלא להורות על חקירה פלילית בבדון.

9. גם היועץ המשפטי לממשלה, בתגובתו, ביקש כי נדחה את העתירות. בפתח דבריו הדגיש, כי הלכה היא מלפני בית משפט זה כי לא יתערב בהחלטותיה של ועדת המינויים כאמור בחוק, אלא במקרים נדירים ובנסיבות קיצוניות. נסיבות מעין אלו, כך נטען, לא בוססו במקרה זה. לגופן של הטענות, נטען, כי לא נפל פסול בהחלטת ועדת המינויים. רוב העותרים חתמו על הסכם הפשרה (בשנת 1997) לפיו בוטלו התלונות כנגד משיב מס' 2. בנוסף, כל החומר שבבדון הובא בפני הוועדה והיא שקלה אותו בכובד ראש. בעת קבלת ההחלטות בוועדה, לא נתקיימו חקירות פליליות כנגד משיב מס' 2 וכל תיקי החקירה נסגרו. לא נפל בהחלטת הוועדה חוסר סבירות קיצונית. אשר לפגמים שנפלו לכאורה בהליכי המינוי, טען היועץ המשפטי לממשלה, כי אין בהם ממש. לא היה פסול במינוי ועדת משנה ומכל מקום, ועדת משנה זו רק המליצה על מועמדים ולא החליטה בבדון במקום מליאת הוועדה. כן לא בוססה הטענה בדבר קנוניה או "עסקה" בין חברי הוועדה. אשר לניגוד העניינים של משיב מס' 2, הרי שאין בעובדת כהונתו כיו"ר המועצה הדתית הדרוזית משום ניגוד עניינים לכהונתו כקאדי מד'הב, ואשר לתפקידו כיו"ר ועדת ההקדשים, הרי שמשיב מס' 2 הודיע כי יוותר על תפקיד זה אם ימונה לקאדי מד'הב. לא נמצא גם פגם במינויו של משיב מס' 4 לבית הדין לערעורים, שכן ברי כי הוא לא ידון בפסקי דין שנתן בערכאה הראשונה. כן צפויים בעתיד מינויים נוספים לבית הדין לערעורים, שימנעו עומס על ערכאת הערעור.

10. היועץ המשפטי לממשלה ביקש גם, כי נדחה את העתירה שכוונה כנגד החלטתו שלא לפתוח בחקירה פלילית כנגד משיב מס' 2. לטענתו, נוכח הראיות שהיו בפניו ונוכח חוות הדעת של מר סוארי, הייתה החלטתו סבירה ואין מקום להתערב בה. כן ביקש היועץ המשפטי לממשלה לדחות את הטענה, כי לא היה

קוורום מספיק בהחלטת ועדת המינויים. בוועדה אכן היו חברים ששה חברים כאמור בחוק, וההחלטה נתקבלה ברוב דעות כנדרש. אין פגם בכך שההצבעה עצמה הייתה של ארבעה מחברי הוועדה בלבד. הוא הוסיף, כי לא נפל פגם בהחלטה למנות לעת הזו רק שני קאדים מד'הב לבית הדין לערעורים.

המסגרת הנורמטיבית

11. לב ליבן של העתירות שבפנינו נוגע לסמכויותיה ושיקול דעתה של ועדת המינויים. ההוראות הרלבנטיות בנדון הם סעיפים 9 עד 12 לחוק, שזו לשונם:

"כשירותו של קאדי מד'הב

9. כשיר להתמנות קאדי מד'הב יהיה כל דרוזי שהוא -

(1) בעל הכשרה מתאימה בדין הדרוזי;

(2) בעל אורח חיים ואופי ההולמים את מעמדו של קאדי מד'הב במדינת ישראל;

(3) בן שלוש שנה לפחות ונשוי או היה נשוי.

...

מינוי של קאדי מד'הב

10. קאדי מד'הב יתמנה על ידי נשיא המדינה לפי הצעת ועדת מינויים שתובא לפני הנשיא על ידי שר הדתות.

ועדת המינויים

11. (א) ועדת המינויים (להלן - הועדה) תהיה של תשעה חברים:

יושב-ראש המועצה;

ראש בית הדין לערעורים, ואם הוא מכהן גם כיושב-ראש המועצה - קאדי מד'הב שייבחר על ידי חבר הקאדים מד'הב לשלוש שנים;

שני קאדים מד'הב שייבחרו על ידי חבר הקאדים מד'הב לשלוש שנים;

שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה שייבחר על ידיה;

חבר-כנסת דרוזי שייבחר על ידי הכנסת בבחירה חשאית ויכהן כל עוד הוא חבר הכנסת...

חבר כנסת דרוזי נוסף או דרוזי שאינו חבר הכנסת שייבחר על ידי הכנסת בבחירה חשאית ויכהן כל עוד לא בחרה הכנסת דרוזי אחר במקומו, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת;

עורך דין שייבחר על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין לשלוש שנים.

(ב) הרכב הוועדה יפורסם ברשומות.

(ג) שר הדתות ישמש יושב-ראש הוועדה.

(ד) הוועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מששה.

(ה) חבר הוועדה שהוא מועמד לתפקיד שהוועדה דנה בו לא יהיה נוכח בדיוני הוועדה באותה מועמדות ולא יצביע בהחלטה על המינוי האמור.

...

סדרי עבודת הוועדה

12. (א) ראה שר הדתות שיש למנות קאדי מד'הב, ידיע על כך ברשומות ויכנס את הוועדה.

(ב) אלה רשאים להציע מועמדים: שר הדתות; ראש בית הדין לערעורים; שלושה חברי הוועדה כאחד.

(ג) הצעת הוועדה למנות קאדי מד'הב תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה.

(ד) שאר סדרי דיוניה ועבודתה של הוועדה ייקבעו על ידיה.

12. אכן, המעיין בסעיפי חוק אלו, יגלה, כי מנגנון המינוי שנקבע בו כולל העלאת מועמדים בפני הוועדה, דיון בוועדה והחלטתה על המלצה על מועמד, ומינוי המועמד על ידי נשיא המדינה. ועדת המינויים, לה מסור תפקיד חשוב בהליך זה, ממלאת תפקיד ציבורי על פי דין. היא מוקמת מכוח החוק וממלאת פונקציה שלטונית חשובה - מינוי קאדים מד'הב. ככל גוף ציבורי, חייבת גם ועדת המינויים לפעול על פי סמכותה כפי שהוגדרה בחוק. חייבת היא לנהוג בתום לב, בסבירות, ללא שרירות או זדון, תוך שקילת כל השיקולים הענייניים ושיקולים אלה בלבד. עליה לפעול כנאמנת הציבור (ראו והשוו: בג"ץ 5771/93 בן-ציון ציטרין נ' שר המשפטים, פ"ד מח(1) 669, 675). כפופה היא לביקורתו של בית משפט זה, בגין פעולותיה והפעלת שיקול דעתה.

13. ועדת המינויים היא הגוף שהוסמך בחוק להמליץ בפני נשיא המדינה אודות המועמדים למינוי. המלצה זו היא כבדת משקל ומהווה את לב ליבו של הליך המינוי (ראו: בג"ץ 7193/97 עבד נ' השר לענייני דתות, פ"ד נב(5) 365, 371). הרכבה הוא הרכב מיוחד (כאמור בסעיף 11(א) לחוק). מבטא הוא שיקוף של ציבורים שונים ואיזון ביניהם. על רקע זה, לא יתערב בית משפט זה בהחלטותיה של ועדת המינויים אלא במקרים בהם נפל פגם חמור או חוסר סבירות קיצוני בפעולתה (ראו: בג"ץ 7193/97 עבד הנ"ל, בעמ' 379-380; בג"ץ 891/01 זועבי עובייד נ' השר לענייני דתות (לא פורסם), והשוו: בג"ץ 47/94 פדרמן נ' הוועדה למינוי שופטים (לא פורסם)). בית משפט זה לא יחליף את שיקול דעתו בשיקול דעתה של הוועדה (ראו: בג"ץ 294/63 שייך ק' ע' חלבי ואח' נ' ועדת המינויים לבתי הדין הדרוזיים, פ"ד יז(4) 2435, 2436). אכן, אמת מידה זו

לביקורתו של בית משפט זה מן הראוי שתהיה נר לרגליו, עת דנים אנו בטענות העותרים לגופן. על רקע זה, נבחן טענות אלו, והשאלה, אם מצדיקות הן את התערבותו של בית משפט זה.

14. הטענה העיקרית שהתעוררה בפנינו היא אודות כשירותו של משיב מס' 2 לשמש כקאדי מד'הב. בהקשר זה, חזרו העותרים למעשה על טענות שהועלו בהליכים הקודמים שנגעו למינויו של משיב מס' 2 ועניין התלונות אודות אי הסדרים הכספיים וכן הטענות בדבר הפרות צווים שיפוטיים שנעשו, לטענתם, על ידי משיב מס' 2. עיינו בטענות אלה. נחה דעתנו, כי אין בהן עילה להתערבותנו בהחלטתה של ועדת המינויים. אמת, לפחות חלק מן העותרים הסכים בשנת 1997 לסגת מתלונות אלה. התלונות אודות אי הסדרים הכספיים נבדקו מכוח ההסכמה שהושגה בדיון שהתקיים בלשכת היועץ המשפטי לממשלה. מונה רואה חשבון מוסכם שבדיקתו לא מצאה חסר בכספים. היועץ המשפטי לממשלה לא מצא ראיות מספיקות להמשך החקירה. כל החומר שבנדון הובא בפני הוועדה ולאחר ששקלה אותו מחדש - בייחוד בדיון מיום 12.11.2001 - הגיעה למסקנה כי אין בטענות כנגד משיב מס' 2 בכדי למנוע את מינויו כקאדי מד'הב. בנסיבות אלה, לא מצאנו כי נפל פגם של חוסר סבירות קיצוני בהחלטת ועדת המינויים, המצדיק את התערבותנו (השוו: בג"ץ 514/84 אסעד נ' השר לענייני דתות, פ"ד לח(3) 750). גם בטענות שעניין ניגוד עניינים של משיב מס' 2, לא מצאנו עילה להתערבותנו בהחלטת ועדת המינויים. כעולה מהודעת היועץ המשפטי לממשלה, משיב מס' 2 ויתר על תפקידו כיו"ר ועדת ההקדשים. אמת, מחזיק הוא גם בתפקיד יו"ר המועצה הדתית הדרוזית, אולם העותרים לא ביססו את ניגוד העניינים בכפל תפקידים זה ובעיקר, לא הצביעו על תשתית המקימה מסקנה לפיה נפל פגם בהחלטה למנותו כקאדי מד'הב, המצדיק את התערבותו של בית משפט זה בעבודת ועדת המינויים ובהחלטותיה. יצוין עוד בהקשר זה, כי אף החוק עצמו מניח, כי ראש בית הדין לערעורים יכהן גם כיושב ראש המועצה הדתית (ראו סעיף 11(א) לחוק, וכן: בג"ץ 5424/98 סאלחה נ' השר לענייני דתות (לא פורסם)). אשר על כן נחה דעתנו כי אין ממש בטענה זו. למותר לציין, כי אין אנו מביעים עמדה בשאלת כשירותו של משיב מס' 2 לדון בתיק זה או אחר.

15. ברוח דומה שוכנענו, כי לא נפל בעבודת הוועדה פגם, המצדיק את התערבותנו. אכן, מונתה ועדת משנה שראינה את המועמדים. בכך לא מצאנו פגם, בייחוד בהיעדר כללים המסבירים את עבודת הוועדה (ראו והשוו: סעיף 4 לכללי השפיטה (סדרי העבודה של הוועדה לבחירת שופטים), התשמ"ד-1984). אכן, על פי סעיף 12(ד) לחוק, "סדרי דיוניה ועבודתה של הוועדה ייקבעו על ידיה" (ראו עוד: סעיף 17 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981). על יסוד זה מונו שלושה מחברי הוועדה לשמש כוועדת משנה. בעצם מינוי ועדת המשנה, לא מצאנו עילה להתערבותנו, בייחוד שוועדה זו רק המליצה בפני מליאת ועדת המינויים על מסקנותיה. ממילא לא

נמצאה עילה להתערבותנו בעבודתה או להביע עמדה בשאלת מקצועיותם של חבריה. בנוסף, לא הוכחה תשתית עובדתית מינימלית באשר לקיומה של "קנוניה" או "עסקה פסולה" בין חברי הוועדה.

16. העותרים טענו עוד, כאמור, כי נפל פגם בהליכי קבלת ההחלטות בוועדה, שכן לא נכח בהצבעה קוורום מספק. כך, למרות שבועדה חברים היו ששה חברים (כמצוות סעיף 11(א)(ד) לחוק), הרי שבעת ההצבעות עצמן, הצביעו רק ארבעה חברים, וזאת נוכח העובדה כי שניים מן החברים נאלצו לעזוב את הישיבה. עיינו בטענה זו. נחה דעתנו כי דינה להידחות. אמת, סעיף 11(א) לחוק הקובע את מהותה והרכבה של ועדת המינויים, מציין כי יהיו בה תשעה חברים בעלי כשירות ספציפית. משמעות הדבר היא, לכאורה, כי אם מטעם זה או אחר לא מכהנים בוועדת המינויים כל חבריה, הופכת היא ל"ועדה מקוטעת", שאינה רשאית למלא את תפקידה הסטטוטורי (ראו: בג"ץ 6/86 סיעת ש"ס נ' שר הדתות ואח', פ"ד מ(4) 742, 746). אולם, הוועדה יכולה עדיין לכהן כדין, אם הדין המקיים אותה והקובע את דינה מורה על כך. במקרה שבפנינו, קובע אכן החוק (בסעיף 11(ד)) כי הוועדה תוכל לפעול גם אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מששה. משמעות הדבר היא, על כן, כי לשם קיום הוועדה יש צורך בששה מחבריה המנויים בחוק, לפחות. אם אין בוועדה ששה חברים, הופכת היא ל"ועדה מקוטעת", שאין לה סמכות לפעול (ראו בג"ץ 3/58 ברמן נ' שר הפנים, פ"ד יב 1493, 1500). גם אם קיימת הוועדה - ועל כך אין חולק במקרה שבפנינו - מתעוררות עדיין שלוש שאלות נוספות: הראשונה, האם כל חברי הוועדה הקיימים צריכים ליטול חלק בכל פעולות הוועדה, ובכלל זה ההצבעות וההחלטות השונות? השנייה, בהנחה ואין הכרח בנוכחות כל חברי הוועדה הקיימים בכל פעולותיה - האם ישנו קוורום מינימלי של חברים בוועדה, שחייב להיות נוכח בכל הצבעה והצבעה? השלישית, מהו הרוב הנדרש לשם קבלת החלטות בוועדה, בהנחה ודרישת הקוורום נתמלאה.

17. אשר לשאלה הראשונה, שעניינה חובת הנוכחות וההצבעה של כל חברי הוועדה הקיימים, הרי שלא מצאתי ממש בטענת העותרים לפיה הוועדה לא יכלה לפעול אלא אם כן ינכחו בדיונים ובהצבעות כל חבריה על פי דין. אכן, יש להפריד בין השאלה אם וועדה מסוימת כלל קיימת ומכהנת לבין השאלה איזה קוורום נדרש לשם קבלת החלטות בה. בעוד שהשאלה האחת עניינה בעצם קיום הוועדה מבחינת הדין, ולמעשה, שאלת סמכותה לפעול, הרי שהשאלה האחרת עניינה מספר חברי הוועדה שצריכים להחליט בנוכחותו של מקרה זה או אחר. השאלה האחת עוסקת בקיומם של חברי הוועדה - והוועדה עצמה; האחרת - בנוכחותם או הצבעתם של חבריה (ראו: בג"ץ 3/58 ברמן הנ"ל, בעמ' 1500). כל אחת משאלות אלה - והתשובות להן - באה להגשים מטרות אחרות. כך, למשל, בשאלת עצם קיום הוועדה יש חשיבות בהכרח למספר חבריה, מתוך הנחה כי מספר זה חייב להיות מוגבל מספרית, ולכלול מינימום ומקסימום של חברים. לא כן הדבר בשאלת ההשתתפות של חברי הוועדה הקיימת, בדיון זה או בהצבעה זו. אין לקבוע בהכרח כי כל חברי הוועדה הנדרשים לשם

קיומה - ומניעת המצב של "ועדה מקוטעת" - ידרשו גם ליטול חלק בכל פעולותיה לשם הקניית תוקף להן. אשר על כן, בעצם העובדה כי בדיוני הוועדה והחלטותיה השתתפו רק ארבעה חברים, אין פסול. כך עולה גם מפסיקתו של בית משפט זה במקרים שונים (ראו: בג"ץ 94/74 עיריית ראשון לציון נ' שר הפנים, פ"ד כח(2) 711, 714-715; בג"ץ 233/86 בן יצחק נ' שר הפנים, פ"ד מ(4) 505, 514-516).

18. אשר לשאלה השניה, היא שאלת ההכרח בקוורום מינימלי לשם קבלת החלטות, הרי שלשיטתי, לא נפל פגם בשל כך שההחלטה בנסיבות המקרה נתקבלה על ידי ארבעה מחברי הוועדה בלבד. אכן, על פי סעיף 20 לחוק הפרשנות, התשמ"א 1981- (להלן: "חוק הפרשנות"), "פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם". ניתן לכאורה לפרש סעיף זה כמחייב קוורום מינימלי של חברי הוועדה בכל הצבעה והצבעה, והוא רוב חבריה החוקיים. אם כך הדבר, הרי שבמקרה שבפנינו לא נפל פסול בעבודת הוועדה. מכוח סעיף 11(ד) לחוק, חברים בה ששה חברים. מכאן, שדי בכך שארבעה חברים מתוך חבריה, שהם הרוב, קיבלו את ההחלטות השונות. אוסיף עוד, כי לכאורה ניתן לטעון גם כי הוועדה יכולה לקבל החלטותיה בכל מספר שהוא של חבריה, ובלבד שהיה רוב בהצבעותיה. פרשנותו של סעיף 20 לחוק הפרשנות אינה עומדת בסתירה לרעיון זה. לפי טענה זו, סעיף זה עוסק בשאלת הרוב הנדרש בקבלת ההחלטה, ולא בשאלת הקוורום המינימלי הנדרש. אין אני נצרך להכריע בסוגיה זו ובשאלת פרשנותו של סעיף 20 לחוק הפרשנות, שכן לכל הדעות, רוב חברי הוועדה נטלו חלק בהצבעה, ולפיכך היה קוורום מספיק לשם קבלת ההחלטה. כך הוא במקרה שבפנינו.

19. אשר לשאלה השלישית, היא השאלה באיזה רוב יש לקבל החלטות בקוורום הקיים בוועדה, הרי שסעיף 12(ג) לחוק קובע כי "הצבעת הוועדה למנות קאדי מד'הב תהיה על דעת רוב חבריה שהשתתפו בהצבעה". מכאן ברור, כי בנסיבות המקרה שבפנינו ההחלטה נתקבלה כדין. אין בפנינו טענה כאילו לא היה רוב בקרב ארבעת המצביעים, להחלטות שקיבלה הוועדה.

20. גם בעמדת העותרים לפיה שגתה הוועדה משמינתה רק שני חברים לבית הדין לערעורים, לא מצאנו עילה להתערבותנו. כעולה מטענות העותרים עצמם, ומן החומר שבפנינו, לרבות העתירות הרבות שהוגשו בנדון, המדובר בסוגיה עדינה בה מתבקש דיון מסודר ומעמיק. במסגרת זו החליטה ועדת המינויים על מינויים אלה ולא על אחרים. העותרים לא הראו מהו חוסר הסבירות הקיצוני בהחלטה המצדיק את התערבותנו. בוודאי שכך הדבר, שעה שהסעד המבוקש בטיעון זה אינו קשור, למעשה, להחלטות שנתקבלו אלא להחלטות שלא נתקבלו (השוו: בג"ץ 294/63 חלבי הנ"ל, בעמ' 2436). עוד יצוין, בהקשר זה, כי כעולה מעמדת היועץ המשפטי

לממשלה, ישקל מינוי נוסף לבית הדין לערעורים בעתיד, וגם מטעם זה לא נמצאה עילה להתערבותנו בנדון. הוא הדין לגבי הטענות שעניין מינוי של משיב מס' 4. טבעי הוא, כי קידום שופט מהערכאה הראשונה לערכאת ערעור מביא למצב בו מגיעים לערכאת הערעור ערעורים על פסקי הדין שלו. אולם ברור, כי בפועל לא ידון משיב מס' 4 בערעורים על פסקי דינו. באשר לעומס שעלול להיווצר בשל כך, נחה דעתי, מנימוקיו של היועץ המשפטי לממשלה, כי נוכח האפשרויות שבדין למינוי קאדי מד'הב במינוי זמני (ראו סעיף 12א' לחוק), והכוונה למנות - כאמור - קאדי מד'הב נוסף לבית הדין לערעורים (והשוו: בג"ץ 2/80 פרחא סלאח בט נ' שר הדתות ואח', פ"ד לד(3) 144), הרי שיש לדחות גם טיעון זה.

21. טענתם האחרונה של העותרים נוגעת להחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה שלא לפתוח בחקירה פלילית כנגד משיב מס' 2. כאמור, התבססה החלטה זו על היעדר תשתית ראייתית מספקת, בייחוד נוכח חוות דעתו של מר סוארי. עיינו בחומר שבפנינו ובטיעוני הצדדים בנדון. נחה דעתנו כי לא נפל בהחלטתו של היועץ המשפטי לממשלה פגם המצדיק את התערבותנו בהחלטתו בעניין זה (ראו והשוו: בג"ץ 8121/99 האגודה לזכות הציבור לדעת נ' פרקליטות המדינה ואח' (טרם פורסם)).

אשר על כן, לו דעתי הייתה נשמעת הייתי מורה על דחיית העתירות כולן. בנסיבות העניין, לא הייתי עושה צו להוצאות.

ה נ ש י א

השופט ט' שטרסברג-כהן:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

השופט י' טירקל:

אני מסכים.

ש ו פ ט

הוחלט כאמור בפסק דינו של הנשיא א' ברק.

ניתן היום, י"א בטבת התשס"ב (26.12.2001).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ה נ ש י א

העתק מתאים למקור A03.01089460 /דד/
נוסח זה כפוף לשינויי עריכה וניסוח.

שמריהו כהן - מזכיר ראשי

בבית המשפט העליון פועל מרכז מידע, טל' 02-6750444